

БҮГҮ ЧУРТТАРНЫН ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫН ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда үндэстелтирге

1961 ч.
АВГУСТ
29
ВТОРНИК

№ 204 (4994).

Өртөө 2 көп.

Бистин областың көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери бо чылын күрүнениң шыгжамырынче 6,4 миллион, ооң иштинде Танды район 3 миллион ажыг пуд тарааны кириер.

СЭКП ОБКОМУНДА

Чидириглер-биле демисел — ажаап алышкыңга — ажаап алышкыңга КОЛ ЧҮҮЛ

Областың колхозтарының болгаш совхозтарының ховуларында хову ажылының фронтуну улам калбарып турар. Нияттин ажал-агыйларының хей кези тараалары кезеринде темпелерин хун келген тутумна бедилит турар. Биздиң болза-даа дык хей ажал-агыйлар, илангма «Чыраа-Бажы», «Тээли», «Улут-Хая», «Межегей» совхозтарда болгаш өскө-даа ажал-агыйларда дүжүт ажаап алышкыңга улут чидириглерин бөдүрүп турарын хынадалар көргүзүп турар. Тавычлар хооруннар аралычче дүшүшкөөн, черге чыдып, багай курал турар. Оон түнөөнде тараалар улут чидириглерин бөдүрүп турар. Тавычларда тараалар өзүп үнүп турар фактылар база бар. Машиналарын эки таарыштырбай турарынын түнөөнде үстүндө айткан болгаш өскө-даа ажал-агыйларда дык хей тавычларын шуут-ла комбайн дугуонун алааче уш-баш чок тараал өстүп турар. Эн ажал-агыйлар өскө чорук болза, «Барлык», «Тилдег» совхозтарда оруктары доора база ууун дугулар кестинген тавычларда тарааларын кырышып автомашиналарын, тракторларын механизаторлар уш-баш чок халдып турары, а «Тээли» совхозта тарымал оорук тараан шөлдү долгадыр комбайн-биле кестирбей ажаап база автомашиналар тараал тараан шөлдөр чоруп, оу сапа бастырып турары болур.

деңгели деңгиле куду, хову турлагалары социалистик хүлээгелер, кыйгырлар-биле дериттимеэн, мурнакчыларын дуржулгазын пропагандалавай, лекция, беседаларын ховар номчуп турар. Медицина ажилдакчылары хову турлагаларына ховар аалчылар болуп турар.

Хей-хей колхозтарда бар турар күш-ажылчы курамыларын багай ажылап турар. Дүжүт ажаап алышкыңга ол чугула участкага ажилдавай турарларын мобилизацияларын орунуга, сизген кезинде, дугула ажалың күнү чартыктырып турар чорук таарышпас. А ажилдаас кижилер колхозтарда болгаш совхозтарда дык хей.

Партия обкому бо бүтү фактыларын чугалайып көргөш, дүжүт ажаап алышкыңга, мал чөмөриглерин бөлөткөр талазы-биле ажилда өскө чорук болза, «Барлык», «Тилдег» совхозтарда оруктары доора база ууун дугулар кестинген тавычларда тарааларын кырышып автомашиналарын, тракторларын механизаторлар уш-баш чок халдып турары, а «Тээли» совхозта тарымал оорук тараан шөлдү долгадыр комбайн-биле кестирбей ажаап база автомашиналар тараал тараан шөлдөр чоруп, оу сапа бастырып турары болур.

Кызыл хоорай-биле ховулар аралында оруктар санай тарааларын төп, улут чидириглер бөдүрүп турар чалаачылар-биле совхозтарын директорлары, Кызыл хоорайнын автоажыл-агыйларынын удурутчулары эртежин турар.

Хей узаанын айтмышкыңнары турбузе, районнарнын хей кезин дигит турттар күштү деңгил багай ажылап, тергегин хаарактары комбайндардан тараа өстүрүп бары-ла ажилдавай турар. Дык хей ажал-агыйлар, илангма Улут-Хем, Бин-Хем, Танды районнарнын колхозтарынын болгаш совхозтарынын удурутчулары боттарынын автомашиналарын ажилдаарына ажал-агыйлар өскө чорукту бөдүрүп турар, а ол районнарнын удурутчулары каттаар, балыңгаар, айнаар кижилерин ажилдап турар автомашиналарын ажаап алышкыңга амга чедир мобилизациялаанар.

Чамдык, илангма барымы талакы районнарда ховуларын ажал-ишчилерин хандылары багай организаастаттыңа. Ховуларда столваларын эш-чөмөриг өртөө улут, амдан багай. Нияттин чуртталга черлери, столвалар хирит. Комбайнерлерге төлөр күш-ажылдын депшилдеги төдөвирин ажилдавай турар. Политик-массалы ажилдын

„Барлык“ совхозтун директору эш О. С. ТУГЕРГЕ Партком секретары эш Б. Ч. ЧЫЛБАК-ОЛГА Ажылчын комитетинин даргазы эш С. С. КЮРЮГЕ

Күрүнеге дук садарынын планын хуусаа бетинде күүсеткен-биле партия обкому болгаш облустук «Барлык» совхозтун ажилчыларынын болгаш тускай эртемчилеринин коллективинге ийит байыр чедирип, социалистик хүлээгелден ажыр 5 тонна дүжүт садар дугайында инициативаны деткип тур.

Мал чөмөриг — сизген, силос бөлөткөр талазы-биле планнарнын чедикшигине күүседир, дүжүтү өй-шаанда чидириг чокка ажаап алыр дөш, көдээ ажал-агый продукцияны — тарааны, өтти, сүтү күрүнеге садар хүлээгелерин күүседир, малдын толду кыштагындагынын хандыры, хойларынын тарып бооздарынын айтарынын чедикшигине шийтирлээр, агыс аңдарынын планын күүседир, ажал-агый, культура-амдыларын өскө-даа айтырларын шийтирлээр, оон-биле СЭКП-нин XXII съездинге эки көргүзүлгелер ужуражыр дөш совхозтун ажалчыларынын, тускай эртемчилеринин коллективин бүтү хөмөгелерин алыр деп партия обкому болгаш облустук бээрер тур.

СЭКП ОБКОМУ. ОБЛУКУСКОМ.

Сөзүвүстү ээлээр бис

Совхозтун коллективин бо чылын шөл-даа ажалынын, мал-даа ажалынын талазы-биле бедиткен хүлээгелерин алган. Алган хүлээгелерин күүседир дөш демисел өрте частан өгөлөн. Механизаторлар социалистик хүлээгелерин чугалайып турар, картофель, ногаа, кукурруза болгаш чигир сөккөөл дөш ишкеш культуруларын өстүрүпче онза кичөөнгей салышса, тараалга шөлдери 3 мун гектарга немей өстүрер деп шийтирлээр.

Тарылга шөлдери 20500 га чедирип, оон иштинде картофельдин, ногааларын тарылгазын 2 каттап, кукуррузанын барык 2 каттап өстүргөш, коллектив бөдүрүп хүлээгелерин күүседир шыдаан. Келер чылын дүжүдүн дугайында сизген салышкынын база күштелдирген. Чыгы чөр аңдарылгазынын планы 126 ху күүсеттинген.

Механизаторларын болгаш хову ажилдакчыларын күженишкенин ажалынын ажалы-биле совхозтун ховуларында байлак дүжүт быжып турар. Илангма кукуррузанын үнүжү бисти онза өртөөк. 1175 га шөлдө оон элекшигиде дүжүдү үнөт. Кукуррузачылар Петр Никола, Владимир Цылушев гектар бүрүздө 500—500 центнер ногаан массаны алырын манап турарлар. Картофель болгаш ногаа культуруларын байлак дүжүт база адынар деп бөдүрүп турар бис.

Дүжүтүн байдалы механизаторларын болгаш совхозтун бүтү коллективин төрөөн Коммунист партиянын XXII съездинге чедикшигине ужуражырыче улам сөрүк киргет. Илангма бөдүвүстүн хүлээгелерини каттап эде көргөш бис. Ажаап алышкыңга кыска хуусаа чорудары-биле тарааларын

нын кезилдезин сентябрь 10-да, а тавычларын бөдүрүп бастырырын сентябрь 25-те доозар, 12,5 мун ганы азы тараа культуруларынын 85 хууун анылап ажаар арга-биле чорудар деп шийтирлээр бис. Бөдүвүстүн аргаларыны салап көргөш, күрүнеге көдээ ажал-агый культуруларын садар талазы-биле хүлээгелерини база эде көрүп, бо чылын 90000 центнер тарааны, 8000 центнер картофельди болгаш 5000 центнер азы-бүрү ногааларын садар деп шийтирлээр бис.

Бистин хүлээгелерин бөдүрүп бөдүрүп күүсеттинген турар дээрин ажаап алышкыңга баштайгы күннери күрүскен. Август 25-ке чедир совхозта 2800 га тарааны тарымал кестен болгаш 800 га тарааны бөдүрүп бастырган, күрүнеге 800 тонна тарааны дүжадган.

Илангма-даа бисте организаастыг өскө чорутар ам кестүп турарын айтыры чугула. Бөдүвүстүн коллективини ажаап алышкыңга бүрүн мобилизациялап албайн турарынын түнөөнде сизген бөлөткөр планын күтпө 40 ху, силос салышкынын—28 ху күүсеттинип, ажалын темзини көчүт оожум чоруп турар. Бригадаларын ажалчылар күжү-биле четче хандыраанынын түнөөнде дүжүт ажаап алыр болгаш сизген бөлөткөр техниканын чамдыгы ажаа турар бээр таварылган бар. Бо чөмөриг узунар дөш совхозтун коллективин ам үлө бөтү хөмөгелерин ап турар.

Ажаап алышкыңга баштайгы күннереде комбайнерлерин хей кезин боттарынын хүлээгелерин дөдүрү болгаш ажыр күүседир турарлар. Бо чылын бисте механизаторларын саналы-биле тус-тус комбайн аэвонаторын тургускан бис. В. Тимков, В. Леонов, Е. Смирнов, И. Долматов, П. Никола ол аэвонаторын удурут, анык механизаторларга дузаны көргүзүп турарлар.

Бо чаа арганы ажилдаан чорук ажаап алышкыңга шынарлы, күш-ажылдын организаасташкынын дык бедилит, комбайндардан тарааны өй-шаанда дүжүрүп аларын шулуудулар турар. Комбайнерлер В. Леонов «С—6» деп үш комбайндан тургустунган болгаш аэвонаторга бо чылын 2000 ганы кестирер болгаш 27000 центнер тарааны бастырып, В. Смирнов ийи комбайн аэвонаторга 1400 ганы кестирер болгаш 18000 центнер тарааны бастырып деп бедиткен хүлээгелерин алган. Олар сөзгөн сөзүн херек кырында өлөп турарын ажалдын баштайгы көргүзүлгелерин чугалап турар. Комбайнер эш Смирнов 600 ажыг ганы, лафетчиктер Никола биле Цылушев 450 ажыг ганы каш-ла хун тавыччалы кескенер, а комбайнерлер Тимков, Долматов, Разаев, Аевыч болгаш өскө-даа 1000 болгаш оон-да хей центнер тарааларын тус-тус бөдүрүп бастырганар. Облпотребсовхозтун АТК-анын чалаачылары Казанцев биле Петров комбайндардан тараа өстүрүпче, ол ажал өд-ла коллективтин бир бөдүк чалаачылары силос салышкынынга эки ажилдап, биске улут дузаны көргүзүп турарын демдегелерин чугула.

Ажаап алышкыңга баштайгы күннереде ажилдын организаасташкынынга чамдык чөмөриг турза-даа, дүжүт ажаап алышкыңга кыска хуусаа чорудар, күрүне мурнууга хүлээгелерин алдарынын-биле күүседир дөш совхозтун ажалчылары бүтү күженишкенин салып, сөзүн өлөп шыдаарлар.

В. ПАЩЕПЛО, «Межегей» совхозтун директору.

Колхозтарда, совхозтарда дүжүт ажаап алышкыңының, күрүнеге тараа дүжаалдазының, аңгыс аңдарылгазының чоруп турары (1961 чылдың август 25-ке чедир хуу-биле)

Районнар аттары	Бүгү кескен тараа-бобы культурулары	Кескенинге удурут бастырганы	Күрүнеге тараа дүжаар хүлээлге	Аңдарган агыс
Каа-Хем	12,5	49,0	6,9	—
Бай-Тайга	8,2	61,7	2,1	3,6
Танды	6,2	48,1	6,9	20,3
Барымын-Хемчик	4,3	—	—	—
Бин-Хем	4,0	63,2	1,3	—
Улут-Хем	3,9	63,6	2,2	—
Чөөн-Хемчик	1,7	3,1	—	—
Совхозтар:				
«Барлык»	38,5	24,2	—	—
«Кызыл партизан»	23,5	32,4	11,4	—
«Межегей»	20,3	38,1	6,7	2,6
«Тээли»	19,1	27,8	—	14,7
«УТКА 25 чылы»	16,7	26,4	—	—
«Найрала»	15,4	84,3	1,7	—
«Элегес»	14,6	21,7	—	—
«Шекпээр»	13,0	32,7	—	0,9
«Сүт-Хая»	12,1	42,6	—	—
«Тилдег»	11,5	73,5	11,8	21,4
«Улут-Хая»	10,3	36,8	6,3	—
«Чыраа-Бажы»	9,1	15,8	—	—
«Өвк»	3,1	—	—	—

Август 25-ке чедир область тараа кезилдезин 11,6 ху күүсеткен, кестинген тараанын 42,1 хууун бастырган. Күрүнеге тараа дүжаар хүлээлгени 4,9 хуу, беш хонуктун онаадазын 91,8 хуу күүсеткен. Тараа кезилдезин колхозтар 6,7 хуу, совхозтар—15,9 хуу күүсеткен; колхозтар кестинген тараалдан 46,5 хууун, совхозтар—40,6 хууну бастырган. Күрүнеге тараа дүжаар хүлээлгени колхозтар—4,0 хуу, совхозтар—6,0 хуу, беш хонуктун онаадазын колхозтар—90,4 хуу, совхозтар—92,8 хуу күүсеткен. Өвүр, Тес-Хем, Эрин, Тожу районндардан болгаш Кызыл хоорайдан мөдөө келбөөн.

Август 25-ке чедир областьта 9.763 га агыс аңдарынган ийикпе, оон планын 4 хуу күүсеттинген. Агыс аңдарылгазынче чүглө Бай-Тайга, Танды районнар, «Тээли», «Элегес», «Межегей», «Тилдег» совхозтар өгөлөн кирген.

Тараа арбын куттулуп турар

Бай-Хаактын тараа хүлөөп алыр пунктунда бо хүннереде ажал хаймышкынын. Сталин аттыг колхозтан, «Межегей» болгаш «Кызыл партизан» совхозтардан тараа чүдүргөн машиналар солсаал чок кези турар. Чамдык өйлерде түлүктөй бергенде барык минута сагында машина келер. Ол болза чеди чылдын ушкү чылын дүжүдүнү чагайын, ховуларын ажал-ишчилеринин, автомашиналарын чалаачыларын ажилдап турарынын темпинин көргүзүп турар.

Тараа мичаар куттулуп турарда, ол пунктта ажилдаан хей кизи көрүлбөс, чүглө каш кизи ажилдап турар. Олар болза денгил, лаборант болгаш тарааны кургалдыр, складтарже шууду чорудар механизаторде ажилдап турар колдууда техниктиг ажилдакчылардыр. Бо дөргө пункттун механизаастатынганы ол.

Пунктта 16 мун тонна тараа кирер 6 складтын ийиктеден өскөсө бүрүн механизастаттыңа. Бо чылын 3200 тонна тараа кирер чаа складтын туткан. Келген машиналарын тарааны хол-биле ажил турбас, автокүдүктүрүлөр-биле машиналарын хөргөн өрү көдүрүптерге-ле тарааны складче төктүп басы баар. Ол тарааны оон ийик хол-биле күш үндүрүп турар чүве чок, оу складтын кайы черинге алпарып турарын азы кайы складче чорударын, арыгларын, кургалдыр шушту мө-

БИСТИН КУР ЧЕР БРИГАДАВЫСТА

Кызыл хоорайнын мурнуу талазында Чедерже болгаш Халдыче баар оруктарынын бедиринин ол-бо талааларында делгем шөлдөр, калбак ооргалар ийи-ле чыл бурунгаар ажилдааттыңа чыгын черлер болур. Бистин Танды районун «Кызыл партизан» совхозу кур черлерин шийтөөн ажилдап дугайында партиянын айтмышкынын күүсеттинпашаан, ол кур черге № 4 бригадаларын тургускан.

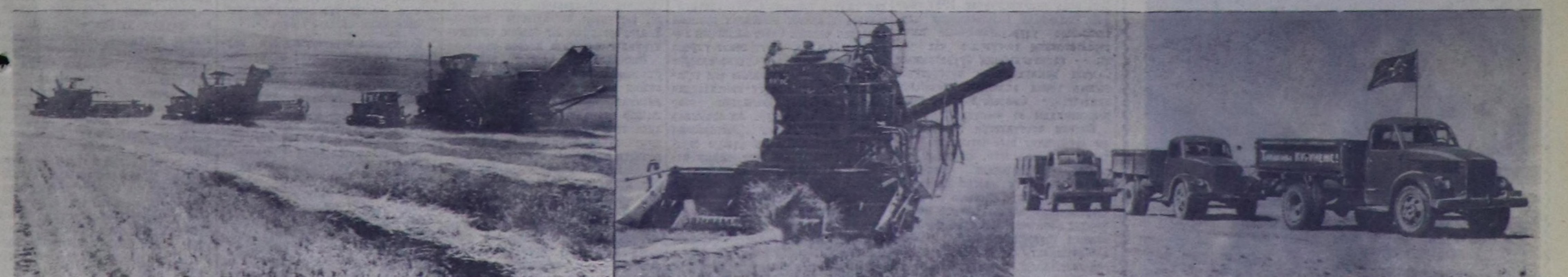
Бистин кур чер бригадалык эртен чылын Чедерже баар оруктун чынында шөлдери тарып ажилдаан. Баштайгы чылда чамдык черлерин удурут аңдарын тарааныдан болгаш агаар-бөдүстүн айымы таварышканын 1950 га тарылтамыстан шууду дүжүт алаан бис.

Бо чылын бүтү тарылтамыс 4000 га чедип азы өрткөн чылдагынындан ийи ажыг каттап шыдаан. Ам Чедерже кур черде массалы-биле бышкан чагай дүжүт бригадалык ажал-ишчилерин өртүп турар. Кур черини саналы болур абекшил дүжүтү өй-шаанда ажаап алыр дөш бригадалык кезигүнерин август 19-тан өгөлөн улут демиселде кирген. 120 га арбайнын га бүрүздө 27,5 центнер дүжүт алындын. 800 га кире кызыл тас тавыччалы кестинген болгаш оон 400 ажыг ганы бөдүрүп бастырган бис. Оон ортума-биле 14 центнер адынын турар. Чинге-тараанын кезилдезинге адымында кирбөөн бис. Оон үндүрүп байдалы көөрүвүскө ортума-биле 13 центнерден күдү өскө дүжүт чугаажок алдынар.

Дүжүт ажаап алышкыңга өгөлөн мурнууда бригадалык механизаторлары тус-тус хүлээгелерин алгалаан болгаш ам ийи агрегат-ла бир эвөө болуп ажилдап, агрегаттар аралында социалистик чарык калбарган. Техниканы ажаап алышкыңга эки бөлөткөниг болгаш чагай дүжүтү дүргөн ажаап ап, партиянын XXII съездинге

П. ЗАКУРДАЕВ, бригадир.

ЧУРУКТАРДА: 1) Танды районун «Межегей» совхозунда суралгым комбайнер Е. Смирновтун (солгай талында) кызыл тавыччалы кезип турар аргам; 2) ол-ла совхозтун комбайнери эш Н. Резановтун «СК-3» комбайн-биле тавычча кызыл тасты бастырып турары; 3) Сталин аттыг колхозтун тарааны өрткөн машиналарын Бай-Хаактын тараа хүлөөп алыр черинче чоруп турары. Фото С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

БАШКЫЛАРНЫҢ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛЫНДАН

Амыдыралды эки билир, оон өөренир

Кызыл хоорайнын башкыларынын август чөвүлө хуралынын бирги айтырымы — СЭКП-нин Программанын төлөвлөмөсүн дугайында илеткеди СЭКП хооромунун бирги секретары эш П. Киселев кылган. Улус өөрдилгенин тутула айтырылганы шийтирээрине бистен партиянын ам болур сөздөзүнө түлөп алыр — партиянын чаа Программанын укжур-дузанын айтылганын, алаа холбаштыр хоорайнын школларына чуу кылып болур дугайын эш Киселев тодаргай чугаалаан.

Хуралга санаа берген башкылар болган өскө-даа эштер СЭКП-нин чаа Программанын төлөвлөмөсүн иния-биле деткил, оон пропагансистер болурун сеткил ханышыкын чугаалаан турганар.

Эрткен өөрдилге чылында хоорайнын школларынын өөрдилге-кижикчилгенин амыдыралды түнөлдө болган моон сонгаар сургалгандар дугайында илеткеди хоорайнын улус өөрдилге кидининин өргөткөчү эш З. Борисова кылган. Эрткен чылы Кызылга 14 школалар турган. Манаа 105 өөреникчилеринг школга өөреникчилер хүнөөр школа ажыттыган. № 1 школанын чыныга 50 уругурагыны ийи бөлүтүу организастаан.

Эге класстарын эң мергежилдик, дурактуулук башкыларында эштер М. Башкирцева (№ 3 школа), Тонких, Маркелова, А. Башкирцева (№ 10 школа), Гуркова (№ 7 школа) болган үстүкү класстарын башкыларында Богатова, Рыбникова (№ 6 школа) болган оон-даа өскө-келер хамааржыр. № 6 школанын башкысы эш Г. Чачина дөрт чыл бурунгаар бирги класты хүлөп

алган өөрдилгеге эгелзенинден бөөр бо аразында оон класкыга катал олурган чагыс-даа өөреникчи чок болган. Ичылга-даа чамык башкылар кичээлдеринг шынарлы куудеңнеге эрттирип, башкылашкын амыдыралды байлак дурактуулуктары-биле харылзаштырбайн турганын чижектерин илеткеди чугаалаан. № 10 школанын биология башкысы эш А. Комарова инспектор хыналдзынын үезинде кичээлдерин шынар чок эрттирген: бистен туртун кедээ ажил-агыйнын дугайында партия ТК-нын январь Пленумунга ол талым-биле салган сургалганын дугайын тайылбырлап чугаалаан. Ичылгангача кичээл тодаргай система чок, чагаларыгч болуп эрткен. Шын планаттыган кичээл — эки өөрдилгеге, сагыш-болгалар угуе артып каар. География, биология, төңгү болган өскө-даа өртемгерге көргүзүлгө материалдарын, экскурсияны, бугурутлге черлерине баарын калба-биле ажиллап турар башкыларын кичээлдерин ичылгангача өөреникчиге билидир, сагыш-сеткилдик хайыктырар дээрин черде билидир. Хуралга санаа бергенер горюно-буш ажил-чорудулганында болган школаларнын ажилында четпестерин илередип, оларын моон сонгаар чылдары талым-биле самалдарын бергенер. Самалдарын уктамы партиянын Программанын укжур-дузаны, ону өөреникчи-биле холбашкан.

Кызылдын школа-интернатдын директору эш А. Соколов уругулар

Бир класска ийи чыл катал олурар чоруктарын болдурбас дөш амыды хоорайнын чамык школаларына кошкы чоруктарын хурал дөшкөзгөн. Ичылгыл бир класска катал олурар чорук 5, 6, 7 класстарда көвей болган. Чыл бүрү школаларга чедип класстарын дөшүн үнөнерини саны, кажан олар 5-ки класстарга кирип турганынга болдурган, оон 20 хуу хире өзөкчөл турар. Өөреникчилеринг билини ты-выштыр, мергежилдик аргалар-биле өй-шаанда хынавайн, нежеде ич-чөөлдерин өзөш организастап, оларын быжык чурум-сагылганын чедип албайн турарын хуралга илереткен. Чыл бүрү өөреникчилеринге бы-

жык болган ханы билигтерин берип турар башкыларын бирээзинге № 10 школанын өөрдилге өргөткөчү эш М. Ермишкинаны адап болур. Ол үш чыл улаштыр, башкылап турар эртеми орус дылга болган литературага эки өөрдилгени чедип алган, ийи чылдар бо аразында оон класстарына чагыс-даа чок болган. № 3 школанын башкысы А. Дергачинин ажилы солун болган хой талым дуржулгалар-биле байлак. Эрткен өөрдилге чылында оон доостурган өөреникчилеринг 75 хууу кончук эки болган эки өөрдилгени чедип алганар. Ол-да школанын башкысы В. Гребнев география кичээлдерин амыдыралды-биле сырий холбаштырып, өөрдилгеге эки түнөлдө чедип алган. Оон организастааны география бөлүмүнүн киржикчилери уругулар биластын амыдыралын багай өзөс билдирип көргүсөк. Дуржулга көргүзүлгелеринг солун экскурсияларын организастап турар.

Кызылдын школа-интернатдын директору эш А. Соколов уругулар

Чоокта чаа СЭКП обкомунун лекторлар бөлүгүн удуруткучу А. Емельянов Тагды районда «Чедер» курортунг дымтангычларына партиянын чаа Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

1960—61 өөрдилге чылынын эгезинде школаларга 6009 уругулар каара туттуган турган болза, а өөрдилге чылынын төнчүзүндө чүткө 5859 кижги өөренип дооскан. Ичылгыл № 1, 4, 6, 2 школалардан хой өөреникчилер өөрдилгезин ара калганар.

Бир класска ийи чыл катал олурар чоруктарын болдурбас дөш амыды хоорайнын чамык школаларына кошкы чоруктарын хурал дөшкөзгөн. Ичылгыл бир класска катал олурар чорук 5, 6, 7 класстарда көвей болган. Чыл бүрү школаларга чедип класстарын дөшүн үнөнерини саны, кажан олар 5-ки класстарга кирип турганынга болдурган, оон 20 хуу хире өзөкчөл турар. Өөреникчилеринг билини ты-выштыр, мергежилдик аргалар-биле өй-шаанда хынавайн, нежеде ич-чөөлдерин өзөш организастап, оларын быжык чурум-сагылганын чедип албайн турарын хуралга илереткен. Чыл бүрү өөреникчилеринге бы-

жык болган ханы билигтерин берип турар башкыларын бирээзинге № 10 школанын өөрдилге өргөткөчү эш М. Ермишкинаны адап болур. Ол үш чыл улаштыр, башкылап турар эртеми орус дылга болган литературага эки өөрдилгени чедип алган, ийи чылдар бо аразында оон класстарына чагыс-даа чок болган. № 3 школанын башкысы А. Дергачинин ажилы солун болган хой талым дуржулгалар-биле байлак. Эрткен өөрдилге чылында оон доостурган өөреникчилеринг 75 хууу кончук эки болган эки өөрдилгени чедип алганар. Ол-да школанын башкысы В. Гребнев география кичээлдерин амыдыралды-биле сырий холбаштырып, өөрдилгеге эки түнөлдө чедип алган. Оон организастааны география бөлүмүнүн киржикчилери уругулар биластын амыдыралын багай өзөс билдирип көргүсөк. Дуржулга көргүзүлгелеринг солун экскурсияларын организастап турар.

Чоокта чаа СЭКП обкомунун лекторлар бөлүгүн удуруткучу А. Емельянов Тагды районда «Чедер» курортунг дымтангычларына партиянын чаа Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

дүжүнү талым-биле нинтинин социалистг өчүзү болур-дур. Оларын кайсы-даа кижини кижги мөчүтүр чорукту болдурбайн, ажил-агыйын коллективте, планын чорударын хандырын турар. Ажил-чынанын болган тараачыларын эрге-ажыктарын нинти чорук чорукна ол байдалдан илереп турар. Найырдыгы ол ийи агыларын өшкөлткөнүндө ийи.

Бүгү улусту өчүзү бооп турар курине өчүзү бөлүк өчү бооп турар колхоз-кооператив өчүзүндө бугурутлгенин чепектерин нинти-лештиргенин улам белдө денелди-биле ылгалын турар. Чогумна ичылгангача коммунизм тургузушкунун калбартарына үезинде бугуруткуч күштеринг хөгүдүлгө колхоз-кооператив өчүзүндө нинти улустун өчүзүндө денелдиге чедип чорукту күдүренип негеп турар.

Азылчыннар боттарынын проф-өшкөлдери — амыктын агынын оон массалык организастынын дам-чыштыр социалистг бугурутлгени өргөткө башкарына шутт кирип турарлар. Ленин проф-өшкөлдери өргөткө башкарынын школалык, ажил-агыйын чорударынын школалык, коммунизминг школалык деп алаа. Совет проф-өшкөлдери улус ажил-агыйнын планынын чогаалды кылдырып идепкейлик киржи, техникалык денпелге дөш, продукциянын шынарын бедидери, күш-ажыкты болган амыдыралды акижилдер дөш демиселди чоруду турар. Бугурутлгени өргөткө башкарынын эң чугула аргазы болза доктаамал ажиллап турар бугурутлге чөвүлө хуралдары болур. Оларын составында 4.500 муң кижини, оон иштинден 70 хуууун ажилчын-нардан сонгаан.

Азылчын агын кыш-ажыкты коммунизминг материал-техникалык базанын тургузулуна, тодаргайлаарга, келер чөзөбн тындын иштинде совет улустун экономикаг кол сургалганын шийтирээрине шийтирлери ролду ойлаар каар. Ол хуууууун тургузууда бистен чуртувуска улустур бугурутлгезинин хемчөөлү ады каталан өзөш өзөс көндүзө турар. Чонун кижги салынг ошаштыр продукция бугурутлгалы-биле ССР-ге делегеге бирги черин элээр. Бугурутлгенин чепектерин болган бүгү нинтиледди амыдыралды күш-ажыктын үнөлдө болуп турар материалдыг чалгай чүдүдери ажилчыннар бугурутл турар.

Н. С. Хрущев амыктын агыннын ролон мынчаар тодарктаган: «Эртеме өргилде болуп турар идеяны өртемден кижги идип үндүрүп болур, бугурутлгеге техникаг революцияны

чазы-биле, оон удуртулаагы-биле амыктын агыннын социалистг мерделелин болган культуразынын денелдиге чедип күдүренин болдулар. Бугурутлгенин чепектерин бугу улусту чагыс аай өчүзүндө ичылчирин коммунизм тургузушкунун калбартарынын үезинин ийги оон чылында (1971—1980 чылдар) болур.

Азылчын агын болза күш-ажыкты болган амыдыралды социалистг хевирлери дөш өң-не чүткүлдүг демиселди болуп турар. Бо дугайын ССР-ге социализм тургузушкунунг бүгү төңгүзү чечиле турар. Азылчын агын Совет эрге-чачырганын баштайгы чылдарында аргелен болуун эрес-дидим чорудыкч күш-ажыктын чижээ-биле эске бүтү амыкч чонарын болуун соо-биле эдертип келген, ол чорук бистен чуртка социализминг тилкелери хандыргар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Азылчын агын болза күш-ажыкты болган амыдыралды социалистг хевирлери дөш өң-не чүткүлдүг демиселди болуп турар. Бо дугайын ССР-ге социализм тургузушкунунг бүгү төңгүзү чечиле турар. Азылчын агын Совет эрге-чачырганын баштайгы чылдарында аргелен болуун эрес-дидим чорудыкч күш-ажыктын чижээ-биле эске бүтү амыкч чонарын болуун соо-биле эдертип келген, ол чорук бистен чуртка социализминг тилкелери хандыргар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Азылчын агын болза күш-ажыкты болган амыдыралды социалистг хевирлери дөш өң-не чүткүлдүг демиселди болуп турар. Бо дугайын ССР-ге социализм тургузушкунунг бүгү төңгүзү чечиле турар. Азылчын агын Совет эрге-чачырганын баштайгы чылдарында аргелен болуун эрес-дидим чорудыкч күш-ажыктын чижээ-биле эске бүтү амыкч чонарын болуун соо-биле эдертип келген, ол чорук бистен чуртка социализминг тилкелери хандыргар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Азылчын агын болза күш-ажыкты болган амыдыралды социалистг хевирлери дөш өң-не чүткүлдүг демиселди болуп турар. Бо дугайын ССР-ге социализм тургузушкунунг бүгү төңгүзү чечиле турар. Азылчын агын Совет эрге-чачырганын баштайгы чылдарында аргелен болуун эрес-дидим чорудыкч күш-ажыктын чижээ-биле эске бүтү амыкч чонарын болуун соо-биле эдертип келген, ол чорук бистен чуртка социализминг тилкелери хандыргар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Азылчын агын болза күш-ажыкты болган амыдыралды социалистг хевирлери дөш өң-не чүткүлдүг демиселди болуп турар. Бо дугайын ССР-ге социализм тургузушкунунг бүгү төңгүзү чечиле турар. Азылчын агын Совет эрге-чачырганын баштайгы чылдарында аргелен болуун эрес-дидим чорудыкч күш-ажыктын чижээ-биле эске бүтү амыкч чонарын болуун соо-биле эдертип келген, ол чорук бистен чуртка социализминг тилкелери хандыргар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Социалистг бугурутлгелеринг мурнагыч ажилчыннарынн аттарын бүгү турт билдир. Совет кижини эки шынарларын: коммунизминг идеяларын бердинген чорукту, чартыкчы болалдык өзүзү, нинти чалгай чоруктун дугайында, кижги дугайында сагыш салышыкын болган өскөлдерин-даа олар боттарында шийтедиле алганар. Совет Эвделинин амыкч чонарынын бүгү илешкейлик массалык амыктын агыннын үлгерин кезеде эдерип келген болган эдерип турар.

Номчукчулар бижип тур

«Чедер» курортка дымтангыч тургаш, инда массалык ажилдарын эки организастап турарында дыка таарынган бис. Инда ияны-бүрү ойнаар, атракционнар, таншчылар, хол бөмбүтү, теннис ойнары тургачу болуп турар. Делегей байдалынын дугайында лекциялар, бистен чуртувуска коммунистг нинтиледди тургузар СЭКП-нин Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында та-выштырып турду. Дымтангыч турарларга таарымчалык байдалды турту-зарында курорттун массалык А. Еспенко багай өзөс ажиллап келген.

П. ЖУКОВСКИЙ, Хакас автономнуг областын Аскизте ийи комбинатынын мастери, 1921 чылдан бөөр партияг кижигүгү.

Чоокта чаа СЭКП обкомунун лекторлар бөлүгүн удуруткучу А. Емельянов Тагды районда «Чедер» курортунг дымтангычларына партиянын чаа Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

А. ЕСИПЕНКО.

Чөө-Хемчик районун «Октябрь» 30 чылдыг колхозунун туугу бригадында 12 кижигил херектенер эвенюзу 37 бажынын драмкалыг шутурулаан. Эвеню ам чаа школалык шутурулап эгелзөн болган 3 класкы дооскан. Очат, Ичиней, Бичип-урут, Конгар олар илешкейлик ажиллап турарлар.

О. САЙЫН.

Бий-Хем районун «Кызыл тараачы» колхозунун Эзбек салбырын почталыоу М. Дамиев номчукчуларын солун, сеткүлү, чагаа болжин суурман 30 километр Кызыл хоорайнын төп почтазында неделада 2 катал алган, таралып турар. Эзбек суурун чурттакчылары болган ыраккы оларларды малчынар чагылгаларын өй-шаанда ап турарлар.

С. БЮРЮНЕЙ.

Парлаттынмаан чагааларнын изи-биле

Бай-Тайга районун Тээли Тээл чыл школанын интернат өргөткөчү Х. Долчадин интернаттыг столовазынын ченин бажыныча дажылап, столовадан чеменип турарын илереткен кедээ корреспондентинин чагаалы редакцияга келген. РайОНО өргөткөчү М. Кундеш-оолдун бистен чоруктан бижини-вике харылдааны болза: автордук бижип турарын хыналданын шын болган. Долчадин администрация талым-биле чемеге көргүсөк болган моон сонгаар мыдыг чорук болдурбаан ол хүлөзөнтө.

бүгү улусту чагыс аай хевирин тургузарын чедип алмыр болган орта үндөзлөш колхозчу тараачыларнын мерделди, сагылаччурму болган организастыг чоруду амыктын агыннын болуун мерделелин, сагылаччурму болган организастыг чорудун денелдиге чедип күдүренин болур.

Азылчын агын нинтиледди болууду туртун Совет Эвделинин Коммунистг партиянын боттадырып турар. Коммунистг партия эртемниг социализминг идеяларын боттадырып дөш ажилчыннарын демиселди баштап турар амыктын агыннын партиязы болууп тынылган болган хөгүзү келжик. Партия — амыктын агыннын үндөш эрге-ажыктарын өң-не чалгылыш чок илередикчи, оон төңгүзү сургалгаларын боттадырып дөш демиселди организастыг чоруду. Азылчын агыннын, оон партиязынын өң-не сургалгалары бүгү амыкч чонарынын эрге-ажыктарын илередип турар.

Бистер агын чок нинтиледге бар чорук бис, агыларын ылгалдык башкарынын чидер чорук болуп турар. Ичылгангача партия ол чорудулаа илеретпешаан, амыкч чонарынын бүгү кезиктерин дөш төлөвлөкчилерин болуун хурөзөлендиге кийрип ап турар.

Совет Эвделинин Коммунистг партиянын күзү — калбак улус массалар-биле оон чарылбас харылзашканында, оон массаларын баштаар болган оларын өөренип билер аргалында. Партиянын сургалгалары болган ажил-херектерин амыкч чонарынын өң-не үндөш эрге-ажыктарын илередип турар. улус оон бистен үнөштинг угааны, алдары, арин-игүрү кылдыр көрүп турар. Бодунун партияг өбүлүгү улусту партияг апарганына амыкчын агын улам-на сеткил ханып турар. Азылчын агыннын төңгүзү улуг хүлөзөгө күчөткөнүгүн турар. ССР-ге коммунистг нинтиледди тургузары кижги төрөгөткөчүн чүткө чылдарда бүгү төңгүзүгү дургузулда өң улуг тинделе болур. Коммунизминг чырыкчалык бөдүрүктөргө бажык бургуу-ле марксизм-ленинизмдин идеяларынг бүгү делегей хемчөөлөгө тилкелерин дүргөдөдип турар.

Г. СМЕРНОВ.

ЯРОСЛАВЛЬ. Мотор заводунун калжазынын иштинде картофель ажаар чаа он-он комбайнар турупкан. Ол дээрге Ярославль улус ажил-чөвүлөдүн ажилчыннарын болган тускай эртемчилеринг партиянын сөздөзүнө белээ. Сөздөзү амыктын чедир областын колхозтары болган совхозтары 300 мыдыг комбайнарын алдылар. ЧУРУКТА: заводта улуг мастер Н. А. Толстиков (ортузунда) чаа комбайнарын «Кодэ» ажил-агый техникаг» черинг төлөөлери Н. А. Алакушин (солгай талымда) биле А. Н. Чистякова дуужал берип турар. СЭТА-нын фотохроникасы.

МАЛ ЧЕМИНИ ВЕЛЕТКЕЛИДЕ Соруктуг пенсионерлер

Партизан чоран болган ам пенсионерлер Тагды районда элөөт хей, олар партиянын Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

Партизан чоран болган ам пенсионерлер Тагды районда элөөт хей, олар партиянын Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

С. БЮРЮ.

Улам-на хойну

БАП-ТАЛ. «Тээли» совхозун Бай-Тал салбырын ажил-ишчилери мал чени белеткери организастыг чоруду турар. Салбырын өргөткөчү эш Шыдыраанын редакцияг дымтангыч болза: автордук бижип турарын хыналданын шын болган. Долчадин администрация талым-биле чемеге көргүсөк болган моон сонгаар мыдыг чорук болдурбаан ол хүлөзөнтө.

Улуг-Хем районун «Улуг-Хал» совхозунун Хайыракан салбырында сизген кезилдиз совхозтун өскө салбырларын сизгенин бригадаларында дөш. Хайыракан салбырын сизген кезилдизде ажиллап турар сизгени 3 эвенюлары нинти-биле 631 тонна сизгени кезип, сарааттаан, азы планын 56 хуу күчөткөн.

Хайыраканнын сизгени эвенюларында эш Д. Хөл-оолга улурткан сизгени эвеню 3449 тонна сизгени кезип, планын ооналдаанын 96 хуу күчөдүп, мурнагыч ажиллап турар. Хөл-оолдун эвенюу чоокта чаа совхозтун бригадалар аразында шийтедиле Кызыл туугу чаалап алган. Эвенюлү ишчилери ооналдаанын аажыр 40 тоннадан эвеню өзөс сизгени ажаап алмырын хүлөзөгөткөн алган, бедик көдүрүшкүнүгү ажиллап турар.

Ол-да совхозтун Эжмине мал фермаларын малчынын мал чеменип турарлар.

«Кызыл тук» колхозта

Өвүр районун «Кызыл тук» көлдө ажил-агый артелинин колхозчулары Коммунистг партиянын Программанын болган Уставынын төлөвлөмөсүн дугайында лекция нөмчак. Программалда айтылганын кайгамчыктыг сургалгаларга дынакчылар өөрүшкүлү илередип, төлөвлөдди бир үн-биле деткил турганар. Лекцияга 150 ажыг кижги олурушкан.

Д. СПИРИН.

Кадарчынын салышыкыны

НЕЙТРАЛЬДЫГ ЧУРТТАРНЫН КОНФЕРЕНЦИЯЗЫН ДЕЛЕГЕЙ СОУУРГАЛ-БИЛЕ МАНАП ТУРАР

Европада тайбыңга кыжанышкынны депшилгелиг бүгү кижилер буруу шаап турар

Туниске удур Франциянын агрессиязын доп-дораан соксадыр дээш

БЕЛГРАДКА БОЛУР КОНФЕРЕНЦИЯ

БЕЛГРАД. (СЭТА). Югославиянын даштыкы херектер талазы-биле күрүне секретарынын оралакчысы Лео Матесия кая-даа каттышпайын (нейтральдыг) курунелерин болгаш чактарын баштынарнын конференциязын болур деп турарынын дугайында «Борба» солунун аялдамасына кылган меделелин ол солун парлаан.

Ол конференцияга 24 чурттар— Афганистан, Алжир Республика, Бирма, Камбоджа, Цейлон, Куба, Кипр, Эфиопия, Гана, Гвинея, Ин-

Чөңгөчилерге база катап сагындырыг

БЕРЛИН. (СЭТА). Герман Демократтыг Республиканын наймысла-ды-биле Барын Берлиндин аразында кызыгарыян ийи тутуларын барын берлин өчкү-чөңгөчилер августун 24-че дүңдөин урөрин орадашканнар. Боттарынын хууда аймык чок чорууну эрге-ажыктары барымдалаары-биле кызыгар-га канып-даа өчкү-чөңгөчилер байддык мөөнелинишкини кылбазы-че Барын Берлиндин хамаат-лары ГДР-ни иштиги херектер министерствоу августун 24-те база

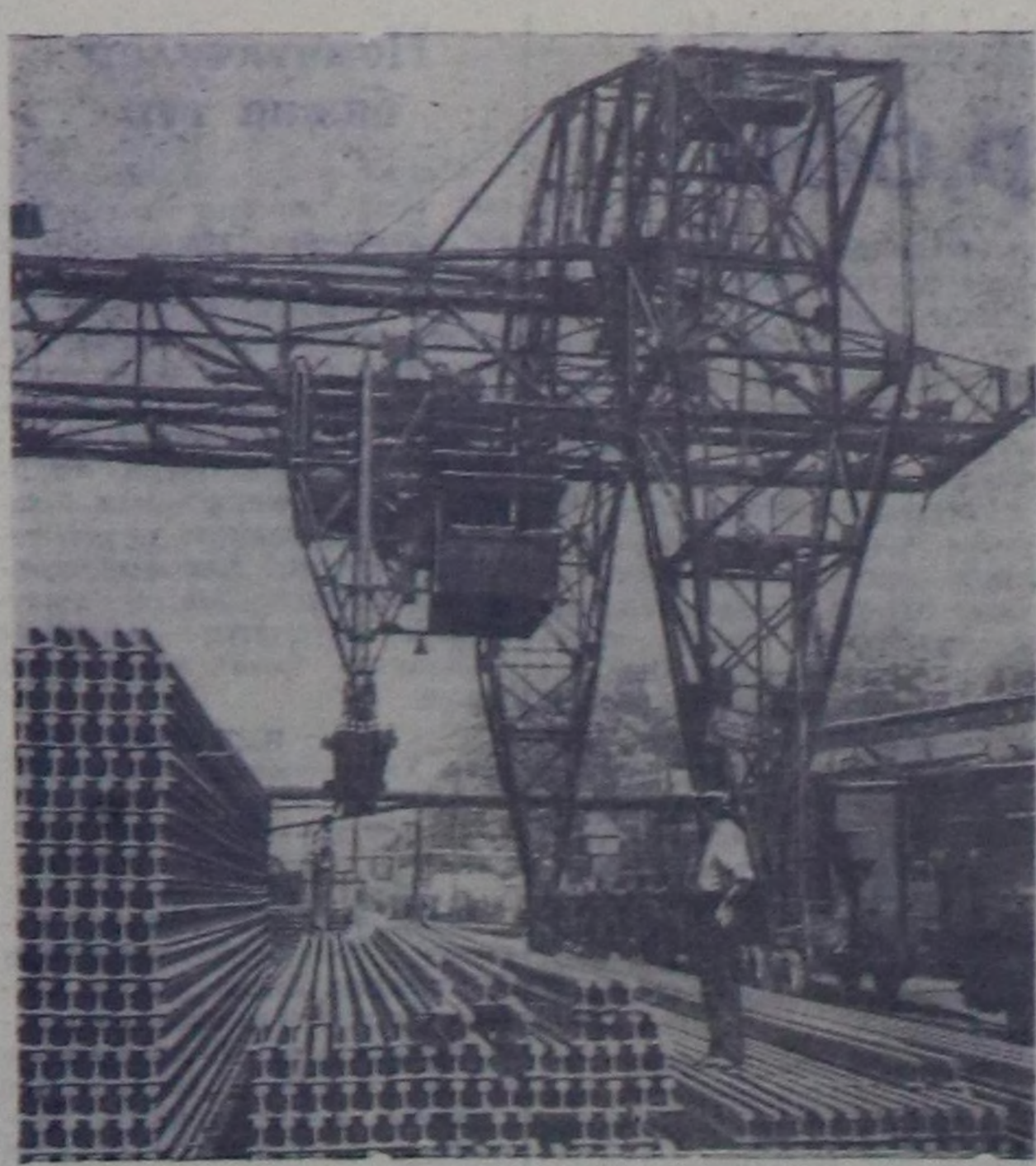

Джомо Кениата—Кения улустун национал-хосталгалыг шимчөө-шинияни удуручүзү. Ол болза сес ажыг чылда хоругдашынга болгаш шөлүгеге турган. Делегейин хей-ниитинин болгаш Кениянын улустунуң негел-дезин өзүгээр Джомо Кениатаны чоқтап англи эжелекчилер хостап удуур уурга таварышканнар.

Европада тайбыңга кыжанышкынны узуткаар

Барын Берлин-биле кызыгар-ларга камгалакчы хемчеглерин чоруткан чорук улустар аразынын улуг үөлөшкөчү болдурун. Герман Демократтыг Республиканын чазаның хемчеглерин делегейди депшилгелиг хей-ниитини үзүлдү-зүтүп, ийи герман күрүнегер-биле тайбың керээзин чарар дугайында чугалажышкыннарын доп-дораан эгелээрин негеп турар.

Германия-биле тайбың керээзин чарарына хамаарыштыр Варшава керээзин кижирчилери чурттар-нын туружун болгаш Берлинде секторлук кызыгарларны быжыглар талазы-биле Герман Демократтыг Республиканын хемчеглерин кыдат улус бүрүн деткип турар деп «Да-гун бао» солун бижээн. АНШ-тын, Англиянын болгаш Франциянын өзгөчө алганы Барын Берлин бол-за Европада тайбыңга шаг-ла-ла кы-жанып турар айымдыг чөп апарга-нын ол солун айткан. Герман милитаризмни когун үзе узуткаары-нын болгаш оон кандыг-даа хевирге катап төртүтүнерин болдурууның өргөжөк чугулазын баш буртуглар көдүрүп үндүргөн Потсдам болгаш Ялта дугуржугаларын барын тала-ка чурттарын чактары каржы-зы-биле урешкан, Барын Герма-нияны дүрген темпиди катап чеп-селген турар дээрн бүтү кижилерге бидингир. ГДР-ге болгаш социалист-тик еске-даа чурттарга удуур үрө-дөңи үлөдөгини кылырынга олар боттарынын эжелеп турары Барын Берлиндин дүрүм чок өзү-биле ажыл-дап турарлар. Ийди дүрүм чок үрөдөңи үлөдөгини Барын Берлин-нин талазы-биле улустар аразынын дугуржугаларынын үдөшинерин шаг-ла-ла үрөп. Герман Демократ-

РУМЫН УЛУС РЕСПУБЛИКА. Решчикде металлургия комбинаты — кара металлургиянын болгаш машина туудуунуң улуг бугурулгези. Сөөлгү чылдарда завод алган. Мол хөтөрүн хей нуруузуң шуут чаартып кылган. Бо завод болза чуртта бугуруп турар бугу-ле мангың болгаш шойнуң үштүң бир незини бугуруп үндүрүп турар.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының тускай сессиясында

АВГУСТУН 24-ТЕ ЭРТЕНГИ ХУРАЛЫ

Туниске удур француз агрессия-нын дугайын чугалажыры-биле чымдырган тускай сессия ам коло-ниализмни судтарынче херек кы-рында шилчөөн. Норданиянын тө-лөөлекчиси Эль-Мульки бир дуга-рында сес алгаш, колониализм кү-рүнелерин тергидөөшкени дээш күш ажыгач турарын КНО анаа көрүп олурус ужурут дөөн.

Оон соонда Гвинея Республика-нын төлөөлекчиси Телли Диалло болза Бизерта дугайында айтыры-гы колониализмни ниити айты-рындаан агылап көрүп болбазын айткан, африк чурттарында дем каттыжышкынның ужурудузын меделгелен болгаш өскөин деви-зөөринге даштык баазаларын ту-рар чоруун шүтүмчүлөөн.

Марокконун төлөөзи Бен Хима француз чакаты деткөөн талалар-нын шыңгыр шүгүмчүлөөн.

Куба төлөөлекчи Гарсиа-Иньос-теги болза Тунисциг салым-хузуун Кубанын-биле дөмөйлөш, агрессия-ны бугурудаткан.

Оон соонда турк төлөз тодаргай узткаы чок чүве чугалаан.

АВГУСТ 24-ТЕ ХУНДУСКУ ХУРАЛ

Белорус ССР-ниң төлөөлекчиси Ф. Н. Грязнов бир дугаарында сес алгаш, барын чүк чурттарынын төлөөлериниң кажар аргаларын сой-галап шүгүмчүлөөн. Тунис улус эжелекчилериниң шериглерин чүртүң-дүн үндүргөш, бугурун-да чүртүңдү өзи болурун күөп турар деп ол чугалаан. Колония чурттарга бол-гаш улустарга хамаарышпас чорук-ту тыпыр дугайында төртүлүг Декларациянын долу күүсүлдезин КНО

Үймөзчилер шериглер белеткеп турар

ХАНОЙ. (СЭТА). ВНА агентиле-дин дыңдадыг турары болза: Са-ваннакеттин бөлүтүлүшкенин диверсия-десант шериглериниң 40 ба-тальоннарын болгаш 50 роталарын белеткеп турар болгаш мыда тал-ланд, муруну-вьетнам база чанкай-шчи кезектер база кирген деп «Па-тет-Лаонг тун» радио дамчыткан. Үймөзчи бөлүк Лаоска дайынны катап эгелээрине белеткенип тура-рын ол радио база айткан.

Барын Берлиннин эрге-чагыргаларынын үлөгеди

БАРЫН БЕРЛИН. (СЭТА). Гер-маниянын Социалист чангыс ай партиязынын Барын Берлинде ор-ганизацияларынын ажыл-чорудуга-ларын Барын Берлиннин эрге-ча-гыргаларынын хоругдаанын ДПА агентиле дыңдаткан. Сенаттын ай-тышкынын өзүгээр Германиянын Социалист чангыс ай партиязы-нын Барын Берлин районнарында 12 бюраларын шүптүзүн халган.

Ойлук чок кыйгырылар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Берлинге ше-риг күжүн херектээр дөөн ойлук чок кыйгырылар чамдык америк со-луннарын арныннарына үзүлгөн турар.

Нью-Йорктун солуну «Дейли ньюстун» дыңдадыг турары-биле алдыга, «аргышылганын Чөөн Бер-линде күштеп турар коммунист кызыгарлаашкыннарын чок кылдыр дөөш, эргөжөк чугула апарган тавар-рылда күштү херектээрине пре-зидент Кеннедини чазатың чамдык салдарыг чөвүлекчилери кыйгырып турарлар».

«Мурнууда күрүне секретары тур-ган Дин Ачесонун болгаш Герма-нияга АНШ-тын шериг губернатору турган генерал Клейниг кирип ту-рары мугулай, шожал кижилерин бир бөлүк болза Барын чүк Бер-линге чүгө-даа аткаарларын күө-вейи турарын премьер Хрушевца көргүзөр дөөш, шийтирилг хемчег-лерин алдырып селдизин чок кый-гырып турар — деп, солун уламчы-лап бижээн.

Ол чөвүлекчилерин чамдызы мырнын халуу эрпип барган болгаш теңетчек стувурдуктан кылган үзүткөөшкенин шуут чок кылмын база аткылажы эгелээрине комму-нистерни оң-бөлөк кыйгырыпче Бар-рын чүкө сүмөлөп турар апарган-нар.

Бо таварылгада Барын чүктүн амдыралчы чугула эрге-ажыктары-ныг кым-даа хол дөгөөн деп бар-ымдалаан. Кеннеди, күртө сек-реттары Дин Раск, күрүне секретары-нын дуудалчызы Фой Колер бол-ган өскөлөр-даа үк чөвүлекчилер-нин саналдарын хүлөвейи барган.

«Нью-Йорк геральд трибун» сол-ун «Чөөн Берлин дөөш түлүр бис бе? деп эгелди муруну чугулаан «берлин кризисинге» Барын чүк-түн улам ылайыг хемчеглерин айты-пшкан, «Чөөн Берлинге халдап ки-реринче» херек кырында кыйгырып турар. Чүгө дээр, «коммунистер-нин август 13-те эгелеп тургускан быжыглашынын үрөз төлөздө халдап кирери негеттинип турар-дыр» деп, ол солун бижээн.

Чоннуң байлаан оорлаан дээш боолап шииткен

МОСКВА. (СЭТА). «Россиянын Со-вет Федеративтиг Социалист Рес-публиказынын өмүрөөшкөн...» деп РСФСР-ниң Дөөди судунун кешчү-нү, суду даргалаан М. А. Гаврилин херектөөрүнүн — оорларын бө-лүгте шииткеди номчуп эгелөөн.

Күрүненин бирги рөдшиник за-водунун Культура бажыныга бо чылдык август 14-тен 24-ке чедир суд чорудулган болган. Күрүне-ниң өчүзүң эң улуг хемчээге оор-лаан дугайында херекти болгаш ол үлөгедиги кылырынга дуза бол-дунган чымдаганнарын, байдалдар-ын он хүнерини дургусузда суд тодаргайлап көргөн.

Судаттырганнарын сандайын-да 12 кижги. Кол херектен оор-чолоачы чоран А. В. Колюхов. Бис-тин күрүневиштиң чаагай сеткилдиг хоойлу-дүрүмдери ол ооруну үш удаа оор херек үлөгөткөн, шийтиргенин күш чок кылдыр дү-жүргөн турган. Иччалажок Колю-хов оорлап чоруун база катап эге-лей берген. 1956 чылда Колюхов 350 муң рубль (эрги акшанын хем-чээли-биле) өртөстүг үлөтүрүп ба-рааннарыг чүктү оорлап алган. Оон соңунда ажылдан түнүп алган, арагалап, чер кезип, «аян-чорук» кылып, оорлаан барааннарын өртөөн шап ычпар чарыгтап эге-лөөн.

Кемин үлөгедиги база дагын кылмын күзөткөн, «Мосавтодедор» трезиниң № 5 автобаазында ол чолоачы болуп кирип алган. «Рос-тектальтортуг» Москвада пөс-тавы баазында булун чартык мил-дон рубль (эрги акша-биле) өртект-бүк барааннарын Колюхов бо чылдын февралды оорлапкан. Оорлап алган чүдлерин херектен Колюхов Ичбана хоорайда болуун аймаарыга чажырын алган чыг-чаран.

БӨГҮН „ТУВИНСКАЯ ПРАВДА“

«Тайбыңга ынамшылдыг улустар-нын күзөл-соруу чайгыш чөп» деп, «Правданың» муруну чүдүлү-биле салун эгелөөн. СЭКП-нин Про-грамманын болгаш Уставынын төлөвиздериниң дугайында са-налдар, Дүжүт ажаап алышкыны-нын дугайында кезек материал.

Г. Евстафьев — «Коммунизмни материал-техинитиг баазасын тур-гузары». Каз-Хем районунун партия конференциязынын дугайында өт-

чет. Тыванын херектел кооперация-зынын амдылдарынын болгаш коллективтерини шапвааны. Поли-тиктик болгаш өртем билгилер нег-теринин талазы-биле ниитиледин Тагды салбарынын амдынын дугайында Г. Магжоскуйниң чүдүлү.

«Тараажылар дугайында иш са-гыс салыр» — С. Шивиттин Улуг-Хемден корреспондентизм. Дүртү аринда даштык болгаш өске-даа информациялар парлаан.

КЫЗЫЛДЫН ХАМААТЫЛАРЫНГА

Областын колхозтарынга болгаш совхозтарынга дү-жүт ажаап алышкынын чоруюрун күзөөн Кызыл хо-райнын хамааттары бо аа-р.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бүгүн обласка будуттагылап кылап турар, чамдык чөвүлгө чаашкынарлык хүн болур, димир-рөшкөчкөөн болун чадыва. Хат кошкак, чөвүтү өй-тавында апаар.

КИНОТЕАТРЛАРГА

БӨГҮН

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (Улуг залга) («Ийи далайың чамыды») 1-ти кеззе 11.30 шактар, «Арга ырызы» 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга) «Поездн душкен кими» 4.30, 6.30, 8.30 шактарда; (кыска кинолар залыга) «Россиянын кызы» 3.40, 5.40, 7.40 шактарда.

«КАА-ХЕМ» «Орук» 11.30, 1.15, 3.15 шактарда; «Паритинг бурган незинин дуганы» (1-ти кеззе) 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ЕНИСЕЙ» «Кими дүмүп бербес» 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ВОСТОК» «Өлүм чок чорутуң одаа» 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ЧАЙГЫ ТЕАТРА «Шенелдениң шагы» 5, 7, 9 шактарда.

ХАМААТЫЛАРЫН КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ

30 көпөк өртөктик лотерея биледи-биле «Москва» деп чийк машинаны, «Тула-200» деп моторолерни, ИЖ-56 деп мотоцикда, «Согун» деп аттыг хеме мото-рун, пианинону, капты баянны, дааранын машинаны, «Чайка» деп доозун сордурукчуну, эр болгаш херэежн улустун хол шактарын, фотоаппаратты, фабрикага кылган хемисти, чадгы болгаш өске-даа үнелиг эт-херексел-дерни ойнап ал болур.

Ол ышкаш 50, 10, 5 болгаш 1 рубльдерни акша боду-биле ойнап ал болур.

Шүкү үндүрүлгениң талазы-биле тираж 1961 чылдын сентябрь 22-де Донда Ростов хоорайга болур.

Акша-эт-херексел лотереязынын билеттерин ажаалга кассаларында, магазиндерден, харызылаң будурулгелеринден, кинотеатрлардан, парктардан, «Союзпечать-тын» кюоскаларында, клубтардан, аэропорттун касса-ларында болгаш ларектардан сатып ал болур.

ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТТЕРИН САДЫП АЛЫНАР! ОЙНАШКЫНЫН ТИРАЖТАРЫНГА ИДЕПКЕЙЛИГ КИРЖИП, УЛУГ ӨРТЕКТИГ ЭТ-ХЕРЕКСЕЛ-ДЕРДЕН ОЙНАП АЛЫНАР! АЖААЛГА КАССАЛАРЫНЫН ОБЛАСТЬ ЭРГЕ-ЛЕЛИ.

(СЭТА).